

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Volume: 3 Issue: 12 Summer 2010

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

TEACHER CANDIDATES' METAPHORIC PERCEPTIONS OF GIFTED STUDENTS

Bahtiyar ERASLAN ÇAPAN*

Özet

Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algılarının incelendiği bu çalışma 2008–2009 öğretim yılında toplam 211 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya Eğitim Fakültesi'nin 9 farklı programında eğitim gören 4. sınıf öğrencileri dahil edilmiştir. Çalışmanın bulgularında öğretmen adaylarının ürettikleri 128 metafor 13 kategori altında toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üstün yetenekli/zekalı öğrencilere ilişkin metaforik algıları; 1) Yüksek Performans Gösteren 2) Yetersiz Koşullarda Gelişmeye Çalışan 3) Uygun Eğitime Gereksinim Duyan 4) Gizemli ve Anlamak için Çaba Gerektiren 5) Değerli 6) Kontrol Edilmeye ve Yönlendirilmeye Açık 7) İleriyi Görebilen ve Geleceğe Yön Veren 8) Araştıran ve Olaylara Farklı Bakabilen 9) Yaştlarından Farklı Görünen 10) Geniş Kapasiteli 11) Üretken 12) Yaratıcı 13) Çok Yönlü kategori başlıkları altında toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan kategorilerin çoğunluğunun öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocukları geliştirme konusunda kendi sorumluluklarını kabul edici görüş bildirdiklerini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenekli/ Zekalı Çocuklar, Öğretmen Adayı, Metafor Analizi

Abstract

In this study, teacher candidates' metaphoric perceptions about gifted students have been examined. This study was carried out with 211 senior students attending to 9 different programs in the Faculty of Education of Anadolu University during 2008-2009 academic year. One hundred and twenty-eight metaphors generated by teacher candidates was categorized under 13 headings: 1) The One Showing High Performance, 2) The One Trying To Develop Under Insufficient Conditions, 3) The One Needing for Convenient Education, 4) The One Mysterious and Requiring Effort to Understand, 5) The One Valuable, 6) The One Open to Be Controlled and Led, 7) The One Forward-Looking and Giving Direction to Future, 8) The One Investigating and Being Able To Look At Events from a Different Point Of View, 9) The One Looking Different From His/Her Peers, 10) The One Having High Capacity, 11) The One Productive, 12) The One Creative, 13) The One Versatile. Majority of the categories discovered in this study indicated that teacher candidates reported their accepting opinions about their own responsibilities to develop gifted children.

Key Words: Gifted Children, Teacher Candidate, Metaphor Analysis.

Giriş

Toplumların tarihsel gelişimleri incelendiğinde, onlara yön verenlerin liderlik, üretkenlik ve verimlilik gibi özelliklere sahip “üstün yetenekli kişiler” olduğu görülmektedir (Uzun, 2004: 24). Bu kişiler insanlığın gelişim sürecinde lokomotif güç rolünü üstlenmişlerdir. Bu insanların erken fark edilmeleri, uygun bir şekilde eğitilmeleri toplum için büyük yararlar sağlamaktadır.

Üstün yetenekli bireylerle ilgili temel konulardan biri erken fark edilmeleri, diğeri ise yeteneklerinin geliştirilmesidir. Her iki konu alanında da öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Ailelerin çocuklarının yeteneklerini normal görme eğilimlerinden dolayı gözden kaçan yeteneklerin keşfedilmesinde, başka çocuklarla karşılaştırma imkanı bulan öğretmenler önemli bir role sahiptir. Ülkemizde 2007 yılında çıkarılan ve Tebliğler Dergisinde yayımlanan üstün yetenekli çocuklara ilişkin kanunda, bu çocukların belirlenme sürecinde okul öncesi eğitim çağında veliler ya da öğretmenlere,

* Yrd. Doç. Dr. Anadolu Ü. Eğitim, F. Rehberlik ve Psikolojik Danışma A.B.D., Eskişehir.

ilköğretim birinci kademedeki sınıf öğretmenlerine, ilköğretim II. Kademedeki şube öğretmenlerine, ortaöğretim kurumlarında sınıf rehber öğretmenlerine önemli görevler düştüğü belirtilmektedir (Tebliğler dergisi, 2007: 70). Öğretmenler, yetenekli öğrencileri belirlemekten birinci derecede sorumlu kişilerdir. Öğretmenlerin yetenekli çocukların farklılıklarını anlayabilmeleri, bu çocukların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalarına ve olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmalarına bağlıdır.

Üstün yetenekli bireylerle ilgili diğer bir konu, farklılığı tespit edilen çocukların yeteneklerinin geliştirilmesidir. Bu çocukların yeteneklerinin geliştirilmesi için sistemli ve düzenli bir eğitime ihtiyaçları vardır. Toplumun en değerli kaynağı sayılan ve sayıları sınırlı olan, üstün yetenekli bireylerin kaybedilmemesi, en sağlıklı ve verimli bir biçimde yetiştirilmesi için eğitim yaşamlarında ihtiyaç duyulan ortam ve olanakların sağlanması gerekir. Bu konuda görev yine öğretmenlere düşmektedir. Eğitim ortamında diğer öğrenciler gibi üstün yetenekli öğrencilerin güçlü yanlarını keşfetmek ve geliştirmek için kendilerini rahat hissettikleri, fikirlerini özgürce paylaşabildikleri ve tehdit algılamadıkları psikolojik olarak güvenli bir sınıf atmosferine ihtiyaç duymaktadırlar (Maker ve Nielson, 1996: 177). Öğretmenlerin olumlu sınıf atmosferi oluşturması tüm öğrencilerin olduğu gibi üstün yetenekli öğrencilerin de akademik başarılarını, motivasyonlarını, bilişsel gelişimlerini (Megay-Nespoli, 2000: 179), sosyal ilişkilerini (Esposito, 1999: 367; Rao ve Lim, 1999: 85), sosyal ve duygusal gelişimlerini (Clark, 1997: 27; Cline ve Schwartz, 1999: 32; Morris, 1987: 112) olumlu etkilemektedir.

Yetenekli öğrencilerin “nasıl bir eğitim istediklerine” yönelik soruya verdikleri sadece bilgi aktaran değil, arkadaşça, dostça davranan, eğitimde seçim özgürlüğü tanıyan öğretmenlerle eğitim istedikleri (Oktay, 2004: 43) yönündeki yanıtları araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Alan yazında öğretmenlerin, öğrencilerin yetenek düzeylerine uygun, güvenli bir öğrenme ortamı oluşturmalarında öğrencileri algılayış biçiminin etkili olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur. Öğretmenlerin öğrencilere yönelik algı ve tutumları, onların sınıftaki performanslarını (Wood ve Floden, 1990: 37 ; Rao ve Lim, 1999: 86; Godwin, 2002: 145; Gerow, Bordens ve Blanche-Payne, 2007: 45), öğrencilerle etkileşim biçimlerini ve sınıf içinde tercih ettikleri öğretim yöntemlerini (Albion ve Ertmer, 2002: 35; Curtis, 2005: 65) etkilemektedir. Yetenekli öğrencilere yönelik olumlu algıya sahip öğretmenlerin, beklenti düzeyleri yüksek olan bu öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için sınıf içinde farklı etkinliklere yöneldiği, sınıf ortamını düzenlediği, araç-gereçlerle ve materyallerle ders içeriğini zenginleştirdiği görülmektedir (Curtis, 2005: 65).

Öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı ve beklentileri sadece sınıf içi aktivitelerinin ve ders programlarının düzenlenmesini değil aynı zamanda öğrenciler arasında yaşanan sorunlara çözüm bulma tarzını da etkilemektedir. Öğrencileri olumlu algılayan öğretmenler öğrenciler arasındaki sorunlara daha yapıcı çözümler getirirken, sorunun davranış problemleri olan yetenekli çocuklardan kaynaklandığını düşünen öğretmenler ise taraflı ve otoriter çözümler getirmektedir (Neumeister ve diğerleri, 2007: 493). Görüldüğü gibi öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik bakış açıları onların davranışlarını şekillendirerek öğrencilerin gelişimlerini etkilemektedir.

Öğretmenlerin, üstün yetenekli öğrencileri nasıl algıladıklarına yönelik yapılan çalışmalarda akademik ve sosyal özellikleri açısından görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu öğrencileri akademik özelliklerine göre, sınıf arkadaşlarından çok kısa zamanda öğrendikleri, öğrendiklerini çok kısa zamanda hatırladıkları, karmaşık ve soyut düzeydeki kavram ve fikirleri algılayabildikleri, ilgilendikleri konuların üzerinde uzun süre çalıştıkları, konsantrasyonlarının yüksek olduğu (Winebrenner, 2000: 54; Silverman, 2000; Neumeister ve diğerleri, 2007: 495), öğrendikleri bilgiyi kolay transfer edebildikleri, dil gelişimlerinin hızlı olduğu (Silverman, 2000), kendi başına çalışabildikleri, içsel motivasyonlarının yüksek olduğu, çalışma ve anlama düzeylerinin ortalamadan üzerinde olduğu yönünde algılamaktadırlar. Palladino (2008: 78) öğretmenlerin üstün yetenekli çocukları diğer öğrencilerden farklı algıladıklarını ifade ederek, bu öğrencilerin okula bavulla geldiklerini, dünyaya farklı baktıklarını, konuları farklı ele aldıklarını ve farklı soru sorduklarını belirtmişlerdir.

Alan yazında, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin sosyal özelliklerine yönelik görüşlerinin ele alındığı çalışmalar da göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin sosyal ve duygusal gelişimleri açısından üstün yetenekli öğrencileri hem olumlu hem de olumsuz olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Olumsuz değerlendiren araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, üstün yetenekli öğrencilerin akademik gelişimlerinin sosyal ve duygusal gelişimlerinden daha hızlı olduğunu belirtmişlerdir (VanTassel-Baska, 1992: 166). Bu öğrencilerin sosyal ve duygusal güçlükler yaşadıklarını, sınıf içinde beklenmedik şekilde tuhaf davrandıklarını, öfke kontrolünde güçlükler yaşadıklarını ve sınıf içinde fazla hareketli olduklarını ifade etmişlerdir (Neumeister ve diğerleri, 2007: 495; Geake ve Gross,

2008: 222). Öğrencileri sosyal ve duygusal gelişimleri açısından olumlu algılayan araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin sınıf içinde uyumlu davrandıklarını, arkadaşlarıyla iyi ilişkiler geliştirdiklerini, arkadaşları tarafından kabul edildiklerini (Hoogeveen, Hell ve Verhoeven, 2005: 24), işbirlikçi, kendilik kontrolü yüksek ve girişken olduklarını (Galloway ve Porath, 1997: 17), problem çözme becerilerinin (Neumeister ve diğerleri, 2007: 495) ve liderlik özelliklerinin yüksek olduğunu (Chan, 2000: 80) vurgulamışlardır.

Öğretmenlerin öğrencilere yönelik algıları sınıf içindeki davranışlarını şekillendirdiği gibi, yaptıkları işten doyum almalarını sağlamaktadır. Curtis, (2005: 66) üstün yetenekli öğrencilere yönelik olumlu algı ve tutum geliştiren öğretmenlerin, bu öğrencilerle çalışmaktan zevk aldıklarını ve olumlu duygular yaşadıklarını belirtirken, öğrencilere yönelik olumsuz algı ve tutum geliştiren öğretmenlerin ise bu öğrencilerin performanslarına yetişemediklerini ve olumsuz duygular yaşadıklarını belirtmiştir. Görüldüğü gibi, üstün yetenekli öğrencilere ilişkin olumlu bakış açısı geliştiren öğretmenler bir yandan bu öğrencilerle etkili bir şekilde çalışırken, diğer yandan da kendileri mesleki doyum yaşamaktadırlar.

Konu ile ilgili öğretmenlerle yapılan çalışmalara rastlanırken öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda yetenekli öğrencileri keşfedecek ve geleceğe hazırlayacak öğretmenlerin bu öğrencilere yönelik algıları, onların bilişsel ve sosyal gelişimlerine yönelik verecekleri desteği şekillendirecektir. Bu nedenle bu çalışma, henüz mesleğe başlamadan öğretmen adaylarının bu öğrencilere yönelik algıları ve bakış açıları hakkında farkındalık kazanmaları ve gerekirse programlar düzenlenerek olumsuz algılarını değiştirmeyi amaçlamaktadır.

Öğretmen yetiştiren programlar, üstün yetenekli öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için yetersiz kaldıklarından (Clinkenbeard ve Kollhoff, 2001: 215), göreve yeni başlayan öğretmenler, yetenekli çocukların özellikleri ve öğretim yöntemleri konusunda bilgisizliklerinden ve deneyim eksikliklerinden dolayı güçlükler yaşamaktadırlar (Tomlinson, 1996: 88). Bu araştırmanın, eğitim fakültelerinin programlarının gözden geçirilerek üstün yetenekli çocukların özellikleri ve eğitimi konusunda bilgilendirecek seçmeli derslere yer vermesi konusunda hizmet edebilir.

Olağanüstü yeterliklerle donanmış çocukların farklılıklarını koruyarak geliştirme konusunda önemli görevlerin düştüğü öğretmenlerin meslek hayatına başlamadan önce bu çocuklara yönelik olumlu algı ve tutum geliştirmeleri önemlidir. Üstün yetenekli çocuklara yönelik öğretmen algılarının araştırıldığı niceliksel çalışmalara rastlanırken düşüncelerin daha özgürce ve yaratıcı şekilde açıklanmasına izin veren niteliksel çalışmalara rastlanmamıştır. Anlatılmak istenenin daha az sözcük kullanarak daha vurgulu ve daha yaratıcı bir biçimde ifade edilmesini sağlayan metaforların (Arnett, 1999: 85; Aubusson, 2002: 30; Girmen, 2007: 147) mesleğe başlamadan önce öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik davranışları hakkında ipucu vereceği düşünülmektedir. Bu amaca ulaşmak amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının üstün yetenekli/zekalı öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
3. Kavramsal kategoriler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. Üstün yetenekli kişiler tanıyan öğretmen adaylarının üstün yetenekli/zekalı öğrenci kavramına ilişkin en çok ürettikleri metaforlar nelerdir?
5. Üstün yetenekli kişileri tanıyan öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Araştırma Deseni: Araştırma, nitel araştırma desenlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Çalışma Grubu: Bu araştırma 2008-2009 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 9 farklı programının 4. sınıfında öğrenim görmekte olan 157

bayan, 54 erkek toplam 211 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların özelliklerine ilişkin bilgi Tablo 1’de verilmektedir. Bu katılımcılar evrenden rast gele örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

Tablo1: Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri Açısından Dağılımları

Cinsiyet		Kadın	Erkek	Toplam	%
		157	54	211	
Öğrenim Gördüğü Program	Sınıf Öğretmenliği	19	12	31	14.7
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	10	11	21	9.9
	Okul Öncesi Öğretmenliği	27	-	27	12.8
	Özel Eğitim Öğretmenliği	22	6	28	13.2
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	23	9	32	15.1
	İngilizce Öğretmenliği	23	10	33	15.7
	Almanca Öğretmenliği	11	1	12	5.7
	Fransızca Öğretmenliği	17	1	18	8.5
	Resim İş Öğretmenliği	5	4	9	4.2
Üstün Yetenekli/Zekalı Tanıdığı Olup Olmaması	Evet	52			24.7
	Hayır	159			75.3

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerini toplamak için niteliksel araştırma yöntemlerinden metafor analizi kullanılmıştır. Araştırma ders saati başlamadan dersin sorumlu öğretim elemanından izin alınarak yapılmıştır. Öğrencilere araştırma konusu ve gerekçesi hakkında bilgilendirilerek formlar dağıtılmış, yaklaşık 15 dakika sonra toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üstün yetenekli/zekalı öğrencilere ilişkin metaforik algılarını ortaya çıkarmak için her birinden “**Üstün yetenekli öğrenciler.....gibidir/benzemektedir, çünkü.....**” cümlesini tamamlaması istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda her öğretmen adayına sayfanın üstünde bu cümlelerin yazıldığı formlar verilerek onlardan bu cümleyi tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini dile getirmeleri istenmiştir. Metafor çalışmalarında “gibi” kavramı genellikle metafor konusu ile metafor kaynağı arasındaki benzerliği daha net bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Bu çalışmada çünkü kavramına da yer verilerek yapılan benzetmeler için mantıklı bir sebep üretmeleri istenmiştir. Ayrıca çalışmada cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve üstün yetenekli/zekalı bir tanıdığı olup olmadığına ilişkin bilgiler de kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Araştırmanın ilk aşamasında 236 öğretmen adayından üstün yetenekli/zekalı öğrenciler ile ilgili metafor yazması istenmiştir. Ancak sadece 211 katılımcının geliştirdiği metaforlar bu araştırma için değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Geriye kalan 25 öğrencinin kağıtları bu araştırmanın dışında bırakılmıştır. 25 kağıdın neden araştırma kapsamı dışında bırakıldığına ilişkin gerekçeler aşağıda ayrıntılı bir şekilde verilmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci aşağıdaki aşamalarla gerçekleştirildi:

- 1) Adlandırma aşaması, 2) Tasnif etme aşaması, 3) Yeniden organize etme ve derleme aşaması, 4) Kategori geliştirme aşaması, 5) Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması

Aşama 1: Adlandırma Aşaması: Bu aşamada öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar kavramlar halinde tanımlanarak alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapıldı. Bu amaç doğrultusunda belli bir metaforu belirgin olarak dile getirip getirmediğine bakıldı. Herhangi bir metaforun tanımlanmadığı kağıtlar metafor yok diyerek ayrıldı.

Aşama 2: Tasnif Etme Aşaması: Bu aşamada “metafor analizi” (Moser, 2000: 8) ve “içerik analizi” (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 190) teknikleri kullanılarak, her metafor ayrıştırıldı ve diğer

metaforlarla olan benzerlikleri ve ortak özellikleri bakımından analiz edildi. Bu amaç için öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar gözden geçirilerek her metafor imgesi metaforun konusu, metaforun kaynağı, metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından analiz edildi. Bu aşamada öğretmen adaylarının tümünün geçerli bir metafor üretmedikleri, üstün yetenekli öğrencilerle ilgili tanımlar veya açıklamalar yaptıkları görüldü. Öğretmen adaylarından bazıları belli bir metafor ürettikleri halde mantıklı bir gerekçe sunmadıkları gözlemlendi. Çalışmaya dahil edilen kağıtların ayıklanması süreci başlıca dört kritere dayalı olarak gerçekleştirildi: a) sadece tanımların ve açıklamaların yapıldığı metafor özelliği olmayan kağıtlar, b) belli bir metafordan söz edilmesine rağmen mantıksal bir dayanağı olmayan kağıtlar c) birden fazla kategoriye ait metafor içeren kağıtlar, d) mantıksız, üstün yetenekli kavramının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayan metaforlar.

Aşama 3: Yeniden Organize Etme ve Derleme Aşaması: İkinci aşamada öğretmenlerin metafor simgelerini içermeyen 25 kağıdın ayıklanmasından sonra toplam 128 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Bölüm türlerine göre geçerli metaforlardan oluşan bir metafor listesi kişi sayısını verecek şekilde hazırlanmıştır.

Aşama 4:Kategori Geliştirme Aşaması: Öğretmen adaylarının ürettiği metaforlar, birbirleriyle ilişkili olanlar doğrultusunda 13 grup altında toplanmıştır. Bu amaçla 3. aşamada oluşturulan metafor listesi baz alınıp her metafor imgesi üstün yetenekli öğrenci özellikleri bakımından incelendi ve üstün yeteneklilik özelliğine ait karakteristik özellikler bakımından ifade edilerek kavramsal kategori başlıklarına dönüştürüldü.

Aşama 5: Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması: Yıldırım ve Şimşek (2006: 257), nitel araştırmada geçerlik ve güvenirliği “ Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır.” şeklinde ifade etmektedirler. Bu araştırmaya özgü olarak araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamada iki önemli süreç gerçekleştirilmiştir: 1) Veri analiz süreci (özellikle on üç kavramsal kategori sürecine nasıl ulaşıldığı) anlatılmıştır.

2) Araştırmada elde edilen 128 metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan bir öğrenci metafor imgesi derlenmiş ve bu metafor imgelerinin tamamına bulgular kısmında yer verilmiştir. Diğer bir ifadeyle bulguların işlenmesinde ve yorumlanmasında öğretmenlerin kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları metafor imgeleri temel veri kaynağı olarak kullanılarak her kavramsal kategoriye oluşturan alt özelliklerin her biri en az bir öğretmenin metafor imgesiyle desteklenmiştir.

Araştırmanın iç güvenirliğini sağlamak için araştırmada geliştirilen on üç kavramsal kategori altında verilen metaforların söz konusu kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini teyit etmek üzere uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuklara ilişkin geliştirdikleri metaforlara yönelik elde edilen bulgular, araştırma sorularına uygun başlıklar altında tablolara sunulmuştur.

1. Öğretmen adayları üstün yetenekli öğrencilere ilişkin toplam 128 metafor üretmişlerdir. Üretilen metaforlar kategoriler bölümünde tablolar içinde verilmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde en fazla üretilen metaforların, değerli maden (n= 15, %11.7), bilgisayar (n=14, %10.9), verimli toprak (n=6, %4.7), elmas (n=6, %4.7), bomba (n=4, %3.1) olduğunu görüyoruz.

2. Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin ürettikleri metaforlar 13 kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kavramsal kategoriler, 1) Yüksek Performans Gösteren Birey, 2) Yetersiz Koşullarda Gelişmeye Çalışan Birey, 3) Uygun Eğitime Gereksinim Duyan Birey, 4) Gizemli ve Anlamak için Çaba Gerektiren Birey, 5) Değerli Birey, 6) Kontrol Edilmeye ve Yönlendirilmeye Açık Birey, 7) İleriyi Görebilen ve Geleceğe Yön Veren Birey, 8) Araştıran ve Olaylara Farklı Bakabilen Birey, 9) Yaşlılarından Farklı Görünen Birey, 10) Geniş Kapasiteli Birey, 11) Üretken Birey, 12) Yaratıcı Birey, 13) Çok Yönlü Birey kategori başlıkları altında toplanmıştır. Ayrıca kavramsal kategorilerin öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre nasıl bir dağılım gösterdiği de tablolar halinde verilmiştir.

3. Üstün yetenekli kişileri tanıyan öğretmen adaylarının bu çocuklara ilişkin ürettikleri metafor kategorileri de tablo ile verilmiştir.

Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Kavramsal Kategoriler

Kategori 1. Yüksek Performans Gösteren Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci:

Bu kategori en fazla metaforun üretildiği kategoridir. Tablo 2 Yüksek performans gösteren birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 2' ye göre bu kategoriyi toplamda 36 öğretmen adayı ve 18 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları daha çok günlük hayatta kullandıkları teknolojik aletlere benzer 24 metafor üretirken, erkek öğretmen adayları ise daha çok ileri düzeyde gelişmiş taşıt türleri olan 12 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride katılımcıların birkaçının ifadeleri şu şekildedir. “Üstün yetenekli öğrenci bilgisayar gibidir. Çünkü anlama ve tepki verme kapasiteleri yüksektir.” “Üstün yetenekli öğrenci büyük gemi gibidir. Çünkü sığ sularda değil derin sularda gezinirler.” “Üstün yetenekli öğrenci çita gibidir. Çünkü her zaman kendi seviyelerinden ileride koşarlar.” “Üstün yetenekli öğrenci hızlı tren gibidir. Çünkü bilgiyi diğer çocuklardan daha çabuk anlar ve kullanır.”

Bu kategoriyi temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 2: Yüksek Performans Gösteren Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Koşucu	1 (0.5)	1 (0.5)	2 (0.9)
Sıfır araba		1 (0.5)	1 (0.5)
Audi 8	1 (0.5)		1 (0.5)
Ferrari		1 (0.5)	1 (0.5)
Hızlı tren		3 (1.4)	3 (1.4)
Büyük gemi		1 (0.5)	1 (0.5)
Lcd tv	1(0.5)		1 (0.5)
Kurnaz kumarbaz		1 (0.5)	1 (0.5)
Otomatik kapı	1 (0.5)		1 (0.5)
Bilgisayar	12 (5.7)	2(0.9)	14 (6.6)
Teknoloji	2 (0.9)		2 (0.9)
Biçer-döver	1 (0.5)		1 (0.5)
Akarsu	1(0.5)		1 (0.5)
Akan çeşme	1(0.5)		1 (0.5)
Baş kahraman	2 (0.9)		2 (0.9)
Çita		1(0.5)	1 (0.5)
Pervane	1(0.5)		1 (0.5)
Yaramaz çocuk		1(0.5)	1 (0.5)
Toplam Öğret. Adayı	24 (11.3)	12(5.7)	36 (17.1)
Metafor	11	9	18

Kategori 2. Yetersiz Koşullarda Gelişmeye Çalışan Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci:

Tablo 3, yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 3'e göre bu kategoriyi toplamda 17 öğretmen adayı ve 14 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 13 metafor, erkek öğretmen adayları ise 4 metafor üretmişlerdir. Bu kategorideki katılımcıların birkaçının ifadeleri şu şekildedir. “Üstün yetenekli öğrenci güneş görmeden meye veren ağaca benzer. Çünkü kıyıda köşede kaldıklarından kendi güçlerini kendileri ortaya çıkarmaya çalışırlar.” “Üstün yetenekli öğrenci zihin engelli çocuklara benzer. Bunların da özel eğitime ihtiyaçları vardır ve ülkemizde ikisi de zorluk çekmektedir. “Üstün yetenekli öğrenci sistem kurbanı yoksul halk gibidir. Çünkü sistemde her şey onları görmezden gelmek ve bastırmak için düzenlenmiştir”.

Bu kategoriye temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 3: Yetersiz Koşullarda Gelişmeye Çalışan Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Kurumaya hazır çiçek	1 (0.5)		1(0.5)
Zamansız açan çiçekler	1 (0.5)		1 (0.5)
Batalıkta kır çiçeği	1 (0.5)		1 (0.5)
Verimsiz arazideki çiçek	1 (0.5)		1 (0.5)
Pamukta yetişen fasulye		1 (0.5)	1 (0.5)
Güneş görmeden meyve veren ağaç	1 (0.5)		1 (0.5)
Susuz çiçek	1 (0.5)	1 (0.5)	2 (0.9)
Kafese kapatılan serçe		1 (0.5)	1 (0.5)
Hangarda bekletilen uçak		1(0.5)	1 (0.5)
Körelmiş bıçak	1 (0.5)		1 (0.5)
Paraşütü açılmayan kişi	1 (0.5)		1 (0.5)
Yolunu kaybetmiş biri	1 (0.5)		1 (0.5)
Sistem kurbanı yoksul halk	1 (0.5)		1 (0.5)
Zihin engelli birey	3 (1.4)		3 (1.4)
Toplam Öğret. Adayı	13 (6.2)	4 (1.9)	17 (8)
Metafor	11	4	14

Kategori 3. Uygun Eğitime Gerekksinim Duyan Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci:

Tablo 4, uygun eğitime gerekksinim duyan birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 4' e göre bu kategoriye toplamda 16 öğretmen adayı ve 13 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 10 metafor, erkek öğretmen adayları ise 3 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride yer alan ifadelerden bazıları şunlardır: “Üstün yetenekli öğrenci tüpten çıkmış boyalar gibidir. Çünkü kıvamını ve rengini tutturmak usta ellere kalmıştır.” “Üstün yetenekli öğrenci ahşap ev gibidir. Çünkü diğerlerinden fazla bakıma ihtiyaçları vardır.” “Üstün yetenekli öğrenci kömüre benzer. Başlangıçta taş gibidir, işlendikçe enerjileri açığa çıkar.”

Bu kategoriye temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 4: Uygun Eğitime Gerekksinim Duyan Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
İşlenmemiş demir	2 (0.9)		2 (0.9)
Kömür		1 (0.5)	1 (0.5)
Tarla		1 (0.5)	1 (0.5)
Fidan	1 (0.5)		1 (0.5)
Bitki	2 (0.9)		2 (0.9)
Ahşap ev	1 (0.5)		1 (0.5)
Oyun hamuru	2 (0.9)		2 (0.9)
Yoğrulmamış hamur	1 (0.5)		1 (0.5)
Çamur		1 (0.5)	1 (0.5)
yoğurt	1 (0.5)		1 (0.5)
Tüpten çıkmış boya	1 (0.5)		1 (0.5)
Bebek	1 (0.5)		1 (0.5)
Çok soru soran çocuk	1 (0.5)		1 (0.5)
Toplam Öğret. Adayı	13 (6.2)	3 (1.5)	16 (7.6)
Metafor	10	3	13

Kategori 4. Gizemli ve Anlamak için Çaba Gerektiren Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci:

Tablo 5, gizemli ve anlamak için çaba gerektiren birey olarak üstün yetenekli öğrenci:kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 5' e göre bu kategoriye toplamda 14 öğretmen adayı ve 12 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 10 metafor, erkek öğretmen adayları ise 2 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride yer alan ifadelerden bazıları şunlardır: “Üstün yetenekli öğrenci sürpriz yumurta gibidir. Ne zaman ne yapacakları, hangi tepkiyi verecekleri belli olmaz.” “Üstün

yetenekli öğrenci lezzetli ama baharatlı yemek gibidir. Çünkü tadı ilk bakışta anlaşılmaz. Yedikçe tat bırakır.” “Üstün yetenekli öğrenci yap-boz gibidir. Çünkü onu anlamak ve çözmek zaman ve çaba ister.”

Bu kategoriye temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 5: Gizemli ve Anlamak için Çaba Gerektiren Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Sihirli kutu	1 (0.5)		1 (0.5)
Sürpriz yumurta	1 (0.5)		1 (0.5)
Keşfedilmemiş kıta	1 (0.5)		1 (0.5)
Çim adam	1 (0.5)		1 (0.5)
Uzaylı		1 (0.5)	1 (0.5)
Okunması zor kitap	1 (0.5)		1 (0.5)
Lezzetli ama zor yemek	2 (0.9)		2 (0.9)
Yap-boz	2 (0.9)		2 (0.9)
Karmaşık makine		1 (0.5)	1 (0.5)
Bukalemun	1 (0.5)		1 (0.5)
Dağın doruğu	1 (0.5)		1 (0.5)
Dik kayalık	1 (0.5)		1 (0.5)
Toplam Öğret. Adayı	12 (5.7)	2(0.9)	14 (6.6)
Metafor	10	2	12

Kategori 5. Değerli Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci:

Tablo 6, değerli birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 6' ya göre bu kategoriye toplamda 36 öğretmen adayı ve 10 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 8 metafor erkek öğretmen adayları ise 4 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride yer alan ifadelerden bazıları şunlardır: “Üstün yetenekli öğrenci değerli maden gibidir. Onlardan çok az olduğundan heba edilmemelidir.” “Üstün yetenekli öğrenci petrol gibidir. O ülkenin değerini, geleceğini belirler.” “Üstün yetenekli öğrenci sanat eseri gibidir. Her eser gibi özgün ve değerlidir.” “Üstün yetenekli öğrenci pırlanta gibidir. Sahip olduğu gizilgüçle hemen göze çarpar, çok değerlidir.”

Bu kategoriye temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 6: Değerli Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Pırlanta	3 (1.4)		3 (1.4)
Altın	2 (0.9)		2 (0.9)
Elmas	2 (0.9)	4 (1.9)	6 (2.8)
İnci	2 (0.9)		2 (0.9)
Hazine	2 (0.9)		2 (0.9)
Sanat eseri	1 (0.5)		1 (0.5)
Değerli maden	12 (5.7)	3 (1.4)	15 (7.1)
Petrol		1 (0.5)	1 (0.5)
Nadide çiçek	3 (1.4)		3 (1.4)
Dört yapraklı yonca		1(0.5)	1(0.5)
Toplam Öğret. Adayı	27 (12.8)	9 (4.2)	36 (17.1)
Metafor	8	4	10

Kategori 6. Kontrol Edilmeye ve Yönlendirilmeye Açık Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci:

Tablo 7, kontrol edilmeye ve yönlendirilmeye açık birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 7'ye göre bu kategoriye toplamda 15 öğretmen adayı ve 11 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 9 metafor, erkek öğretmen adayları ise 3 metafor üretmişlerdir. Bu metafor açıklamalarından bazıları; “Üstün yetenekli öğrenci vahşi hayvan gibidir. Çünkü türlerinin son örnekleridir, ne zaman ne yapacakları belli olmaz.” “Üstün yetenekli öğrenci tsunami gibidir. Çünkü sahip olduğu potansiyel yüksektir. Kontrol edilmesi gerekir.” “Üstün yetenekli öğrenci freni patlamış araba gibidir. Çünkü potansiyelini fark ettiğinde durdurmak güçtür.” “Üstün yetenekli öğrenci patlayıcı kimyasal madde gibidir. Zamanı gelince güçlü ve sıra dışı etkiler gösterir.”

Bu kategoriye temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 7: Kontrol Edilmeye ve Yönlendirilmeye Açık Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Bomba	3 (1.4)	1 (0.5)	4 (1.9)
Patlayıcı kimyasal madde		1 (0.5)	1 (0.5)
Tsunami	1 (0.5)		1 (0.5)
Çığ	1 (0.5)		1 (0.5)
Vahşi hayvan		1(0.5)	1 (0.5)
Freni patlamış araba	1 (0.5)		1 (0.5)
Bilimsel güç	1 (0.5)		1 (0.5)
internet	1 (0.5)		1 (0.5)
Laboratuvar	1 (0.5)		1 (0.5)
Bıçak	2 (0.9)		2 (0.9)
Keskin kılıç	1 (0.5)		1 (0.5)
Toplam Öğret. Adayı	12 (5.7)	3(1.4)	15 (7.1)
Metafor	9	3	11

Kategori 7. İleriyi Görebilen ve Geleceğe Yön Veren Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

Tablo 8, ileriye görebilen ve geleceğe yön veren birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 8' e göre bu kategoriye toplamda 15 öğretmen adayı ve 10 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 8 metafor, erkek öğretmen adayları ise 4 metafor üretmişlerdir. Bu kategorideki ifadelerden bazıları; “Üstün yetenekli öğrenci güneş gibidir. Çünkü bilgiyi etraflarına yayarlar.” “Üstün yetenekli öğrenci yarasa gibidir. Çünkü kimsenin göremediği zamanlarda bile net görür.” “Üstün yetenekli öğrenci ışık gibidir. Çünkü insanlığın geleceğini aydınlatır.”“ Üstün yetenekli öğrenci dünyanın çekirdeği gibidir. Çünkü içlerindeki enerjileri çevresine yol göstericidir.”

Bu kategoriye temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 8: İleriyi Görebilen ve Geleceğe Yön Veren Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Işık	2 (0.9)		2 (0.9)
Kutup yıldızı	2 (0.9)		2 (0.9)
Güneş	1 (0.5)	2 (0.9)	3 (1.4)
Doğa	1(0.5)		1 (0.5)
Dünyanın çekirdeği	1(0.5)		1 (0.5)
Falci		1 (0.5)	1 (0.5)
Kuş	1(0.5)		1 (0.5)
Pilot		1 (0.5)	1 (0.5)
Yarasa	1(0.5)		1 (0.5)
Balon	1(0.5)	1 (0.5)	2 (0.9)
Toplam Öğret. Adayı	10 (4.7)	5 (2.4)	15 (7.1)
Metafor	8	4	10

Kategori 8. Araştıran ve Olaylara Farklı Bakabilen Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

Tablo 9, araştıran ve olaylara farklı bakabilen birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 9' a göre bu kategoriye toplamda 15 öğretmen adayı ve 8 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 8 metafor, erkek öğretmen adayları ise 3 metafor üretmişlerdir. Bu kategoriye temsil eden metafor açıklamalarından bazıları şunlardır: “Üstün yetenekli öğrenci bilgeye benzer. Çünkü uygun ortam sağlandığında bir çok buluşa imza atarlar.” “Üstün yetenekli öğrenci büyümüşte küçülmüş gibidir. Yetişkin gibi sorgular ve tepkiler verirler.” “Üstün yetenekli öğrenci filozof gibidir. Araştıran, okur ve her konuda bilgisi vardır”.

Bu kategoriye temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 9: Araştıran ve Olaylara Farklı Bakabilen Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Bilge	2 (0.9)	1(0.5)	3(1.4)
Dahi	1(0.5)		1(0.5)
Bilim adamı	2 (0.9)		2 (0.9)
Kaşif	1(0.5)		1(0.5)
Filozof	1(0.5)		1(0.5)
Derviş	1(0.5)		1(0.5)
Büyümişte küçülmüş	2 (0.9)	1(0.5)	3(1.4)
Robot	2 (0.9)	1(0.5)	3 (1.4)
Toplam Öğret. Adayı	12 (5.7)	3(1.4)	15 (7.1)
Metafor	8	3	8

Kategori 9. Yaşıtlarından Farklı Görünen Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

Tablo 10, yaşlılarından farklı görünen birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 10' a göre bu kategoriyi toplamda 8 öğretmen adayı ve 8 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 7 metafor, erkek öğretmen adayları ise 1 metafor üretmişlerdir. Bu kategoriyi temsil eden metafor açıklamalarından bazıları şunlardır: “Üstün yetenekli öğrenci paratoner gibidir. Çünkü tarzıyla, davranışlarıyla dikkatleri üzerinde toplamasını bilir.” “Üstün yetenekli öğrenci kardelen gibidir. Çünkü açtıkları mevsim bile farklıdır.” “Üstün yetenekli öğrenci nar taneleri arasındaki çilek gibidir. Hemen fark edilirler”.

Bu kategoriyi temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 10: Yaşıtlarından Farklı Görünen Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Nar taneleri arasındaki çilek	1 (0.5)		1(0.5)
Papatya bahçesinde gül	1(0.5)		1(0.5)
Siyah rengin üstündeki beyaz renk	1(0.5)		1(0.5)
Su üstündeki zeytinyağı	1(0.5)		1(0.5)
Kardelen	1(0.5)		1(0.5)
Kiraz çiçekleri	1(0.5)		1(0.5)
Kar taneleri		1(0.5)	1(0.5)
Paratoner	1(0.5)		1(0.5)
Toplam Öğret. Adayı	7 (3.3)	1(0.5)	8 (3.8)
Metafor	7	1	8

Kategori 10. Geniş Kapasiteli Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

Tablo 11, geniş kapasiteli birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 11' e göre bu kategoriyi toplamda 11 öğretmen adayı ve 8 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 7 metafor, erkek öğretmen adayları ise 1 metafor üretmişlerdir. Bu kategorideki metafor açıklamalarından bazıları şunlardır: “Üstün yetenekli öğrenci sünger gibidir. Çünkü ne verirsene alırlar, bilgiyi sömürürler.” “Üstün yetenekli öğrenci roman gibidir. Çünkü her konuda farklı lezzette bilgi sahibidir.” “Üstün yetenekli öğrenci dolmak bilmeyen kap gibidir. Çünkü bilgiye doymazlar.” Üstün yetenekli öğrenci taşan dere gibidir. Sahip oldukları potansiyel çok fazladır”.

Bu kategoriyi temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 11: Geniş Kapasiteli Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Dolmak bilmeyen kap	1 (0.5)		1(0.5)
Kocaman dünya	1(0.5)		1 (0.5)
Okyanus		2 (0.9)	2 (0.9)
Sünger	1 (0.5)		1 (0.5)
Ansiklopedi	2 (0.9)		2 (0.9)
Roman	2 (0.9)		2 (0.9)
Taşan dere	1 (0.5)		1 (0.5)
Kayıt cihazı	1 (0.5)		1 (0.5)
Toplam Öğret. Adayı	9 (4.3)	2 (0.9)	11 (5.2)
Metafor	7	1	8

Kategori 11. Üretken Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

Tablo 12, üretken birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 12'ye göre bu kategoriyi toplamda 17 öğretmen adayı ve 7 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 6 metafor, erkek öğretmen adayları ise 3 metafor üretmişlerdir.: Bu kategorideki metafor açıklamalarından bazıları şunlardır: “Üstün yetenekli öğrenci fabrika gibidir. Çünkü verilen hammaddeyi en iyi şekilde değerlendirirler.” “Üstün yetenekli öğrenci bal arısı gibidir. Çünkü hangi bilgiye nereden ulaşacağını bilir.” “Üstün yetenekli öğrenci verimli toprak gibidir. Çünkü çok az emekle bile fazlasını alır.”

Bu kategoriyi temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 12: Üretken Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Verimli (penepen) toprak	3 (1.4)	3 (1.4)	6 (2.8)
Verimli tohum		2 (0.9)	2 (0.9)
Tomurcuk	1 (0.5)		1 (0.5)
Bal arısı	2 (0.9)		2 (0.9)
Karıncı	2 (0.9)		2 (0.9)
Kraliçe arı	1 (0.5)		1 (0.5)
Fabrika	1 (0.5)	2 (0.9)	3 (1.4)
Toplam Öğret. Adayı	10 (4.7)	7 (3.3)	17 (8)
Metafor	6	3	7

Kategori 12. Yaratıcı Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

Tablo 13, yaratıcı birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 13'e göre bu kategoriyi toplamda 7 öğretmen adayı ve 5 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 3 metafor, erkek öğretmen adayları ise 2 metafor üretmişlerdir. Bu kategorideki metafor açıklamalarından bazıları şunlardır: “Ü.Y.Ö şair gibidir. Çünkü sunulanı hep görülmemiş tarafından ele alır”. “Üstün yetenekli öğrenci moda tasarımcısı gibidir. Çünkü bilgiyi daha farklı kullanır ve yeni şeyler üretirler.” Üstün yetenekli öğrenci usta aşçı gibidir. Çünkü aşçının malzemelerle oynadığı gibi o da bilgilerle oynar.”

Bu kategoriyi temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 13: Yaratıcı Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Ressam	2 (0.9)		2 (0.9)
Sanatkar	1 (0.5)		1 (0.5)
Şair		1 (0.5)	1 (0.5)
Moda tasarım uzmanı	2 (0.9)		2 (0.9)
Usta aşçı		1 (0.5)	1 (0.5)
Toplam Öğret. Adayı	5 (2.4)	2 (0.9)	7 (3.3)
Metafor	3	2	5

Kategori 13. Çok Yönlü Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

Tablo 14, çok yönlü birey olarak üstün yetenekli öğrenci kategorisinde yer alan metaforları ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ve yüzdesini sunmaktadır. Tablo 14'e göre bu kategoriyi toplamda 4 öğretmen adayı ve 4 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde bayan öğretmen adayları 3 metafor, erkek öğretmen adayları ise 1 metafor üretmişlerdir. Bu kategorideki metafor açıklamalarından bazıları şunlardır: Üstün yetenekli öğrenci gökkuşağı gibidir. Çünkü farklı hoşgörü, anlayış, zeka gibi farklılıkları barındırır.” Üstün yetenekli öğrenci üçboyutlu resim gibidir. Herkes farklı bir yönünü görür.” Üstün yetenekli öğrenci farklı meyveleri olan bir ağaç gibidir. Çünkü her türlü tat alabilirsiniz”.

Bu kategoriyi temsil eden metaforların tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 14: Çok Yönlü Birey Olarak Üstün Yetenekli Öğrenci

METAFOR	Kadın f %	Erkek f %	Toplam f %
Gökkuşağı	1 (0.5)		1 (0.5)
Piyano	1 (0.5)		1 (0.5)
Üç boyutlu resim		1 (0.5)	1 (0.5)
Çeşitli meyveli ağaç	1 (0.5)		1 (0.5)
Toplam Öğret. Adayı	3 (1.4)	1(0.5)	4 (1.9)
Metafor	3	1	4

Üstün yetenekli kişileri tanıyıp tanımadığına göre bakıldığında, üstün yetenekli tanıdığı olan 52 öğretmen adayının 43 adet metafor ürettikleri görülmüştür. En çok üretilen metaforlar; bilgisayar (n=4), işlenmemiş demir (n=3), pırlanta (n=2), güneş (n=2), bomba (n=2) metaforlarıdır. Diğer metaforlar birer kişi tarafından üretilmiştir.

Üstün yetenekli kişiler tanıyan öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplandığı Tablo 15'te gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde üstün yetenekli kişileri tanıyan 52 öğretmen adayının toplamda 43 metafor ürettikleri görülmektedir. Bu öğretmen adaylarının her kategoriden metafor ürettikleri yalnızca “İleriyi gören ve geleceğe yön veren birey” kategorisinde metafor üretmedikleri gözlenmektedir. Üstün yetenekli kişileri tanıyan öğretmen adayları en çok “yüksek performanslı birey ve uygun eğitimle şekillendirilmeye gereksinim duyan birey” kategorisinde 9 metafor ürettikleri görülmektedir.

Tablo 15: Üstün yetenekli kişileri tanıyan öğretmen adaylarının ürettikleri metafor kategorileri

KATEGORİLER	f %	KATEGORİLER	f %
Yüksek performanslı birey	9 (4.2)	Araştıran ve olaylara farklı bakabilen birey	1 (0.4)
Yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan birey	4 (1.9)	Yaşlılarından farklı birey	1 (0.4)
Uygun eğitimle şekillendirilmeye gereksinim duyan birey	9 (4.2)	Geniş kapasiteli birey	1 (0.4)
Gizemli ve anlamak için çaba gerektiren birey	3 (1.4)	Üretken birey	4 (1.9)
Değerli olarak görülen birey	5 (2.3)	Yaratıcı birey	1 (0.4)
Kontrol edilmeye ve yönlendirilmeye açık birey	7 (3.3)	Çok yönlü birey	-
İleriyi görebilen ve geleceğe yön veren birey	6 (2.8)		
Toplam Öğretmen Adayı			52
Metafor			43

Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

Bu araştırma, öğretmen adaylarının, mesleki yaşamlarında etkileşim içinde olacakları üstün yetenekli öğrencilere ilişkin görüşlerini metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak için gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalara rastlanmadığından, bu araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencileri nasıl algıladığına yönelik ulaşılan bulgularla tartışılacaktır.

Bu çalışma sonucunda, öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencileri, yüksek performans gösteren, geniş kapasiteli, üretken, yaratıcı, çok yönlü, ileriyi görebilen ve geleceğe yön veren, araştıran ve olaylara farklı bakabilen, yaşlılarından farklı, gizemli ve anlamak için çaba gerektiren ve değerli bireyler olarak algıladıkları görülürken aynı zamanda kontrol edilmeye ve yönlendirilmeye açık olarak algıladıkları da görülmüştür. Bu bulgulara ek olarak mesleğe yeni başlayacak öğretmen adayları, üstün yetenekli öğrencilerin koşullarının onların gelişimlerine uygun olmadığını ve kendilerini gerçekleştirebilmeleri için kendi yeteneklerine uygun bir eğitime gereksinim duyduklarını yönünde algılara sahiptirler.

Bu çalışma bulgularından “Yüksek Performans Gösteren” “Geniş Kapasiteli”, “Üretken”, “Değerli”, “Çok Yönlü”, “İleriyi Görebilen ve Geleceğe Yön Veren” metafor kategorileri Winebrenner,

(2000: 54), Silverman, (2000), Neumeister ve diğerlerinin (2007: 493), “Yaratıcı” metafor kategorisi Sumreungwong’un (2003: 105), “Araştıran ve Olaylara Farklı Bakabilen” metafor kategorisi Palladino’nun (2008: 78) yaptıkları araştırma bulgularıyla paralellik gösterirken, “Yaşlılarından Farklı Görünen” metafor kategorisi Dawis ve Rimm’in (1998: 18) araştırma bulgularınca desteklenmektedir. Desteklenen bulguların, üstün yetenekli bireylerin genel akademik özelliklerine ilişkin bulgular olduğu görülmektedir. “Kontrol Edilmeye ve Yönlendirilmeye Açık” metafor kategorisi ise öğrencilerin sınıf içindeki davranışlarının kestirilemediği, kendilik kontrollerinin zayıf olduğu yönündeki Neumeister ve diğerlerinin (2007: 493), Geake ve Gross’un (2008: 222) yaptıkları araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. “Gizemli ve Anlamak için Çaba Gerektiren” kategorisi ise sosyal gelişimlerinin düşük olduğu için kendilerini ifade etmede ve iletişim kurmada güçlükler yaşayan bireyler olarak VanTassel-Baska’nın (1992: 166) araştırma bulgularıyla paralellik gösterirken Hoogeven, Hell ve Verhoeven’in (2005: 24), Galloway ve Porath’ın (1997: 17) araştırma bulgularınca desteklenmediği görülmektedir. “Yetersiz Koşullarda Gelişmeye Çalışan”, “Uygun Eğitime Gereksinim Duyan” metafor kategorilerini destekleyen araştırma bulgularına rastlanmamakla birlikte bu çocukların yeteneklerini ortaya çıkarmaları için kendi düzeylerine uygun eğitime ihtiyaç duydukları, bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde potansiyellerine uygun eğitim verilemediği için var olan koşullarda kendilerini geliştirmeye çalıştıkları gerçeği bilinmektedir.

Daha önceden de vurgulandığı gibi öğretmenlerin öğrencilere yönelik algı ve tutumları, onların öğrencilere yönelik davranışlarını (Wood ve Floden, 1990: 37; Rao ve Lim, 1999: 85; Godwin, 2002: 145; Gerow, Bordens, ve Blanche-Payne, 2007: 45), öğrencilerle etkileşim biçimlerini ve tercih ettikleri öğretim yöntemlerini (Albion ve Ertmer, 2002: 35; Curtis, 2005: 65) etkilediğinden, bu araştırma bulgularından, yetenekli öğrencileri özelliklerine uygun algılayan öğretmen adaylarının onların gelişimleri yönünde çalışacakları sonucuna ulaşılabilir.

Genel olarak bakıldığında geleceğin öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrencileri bu öğrencilerin özelliklerine uygun algıladıkları söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının, “kontrol edilmeye ve yönlendirilmeye açık” metafor kategorisinde bu çocuklara temkinli yaklaşılması gerektiği yönünde algıladıkları görülmüştür. Genelde öğretmen adaylarının bu çocukların özellikleri konusunda bilgi sahibi oldukları ve yeteneklerinin geliştirilmesi konusunda sorumluluklarının farkında oldukları söylenebilir. Ancak daha çok bayan öğretmen adaylarının ifade ettiği “yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan birey” kategorisinde bu çocukların gelişimleri konusunda kendilerinin pek fazla bir şey yapamayacakları, sistemden, ülke koşullarından kaynaklı sebeplerden dolayı bu çocukların potansiyellerine uygun gelişemeyecekleri yönünde algılara sahip oldukları görülmüştür. Bu tür algıların, üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ve bu çocuklara nasıl eğitim verecekleri konusundaki bilgi yetersizliğinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Üstün yetenekli tanıdığı olan öğretmen adaylarının da grubun geneline benzer algılara sahip oldukları söylenebilir. Tomlinson’un (1996: 88) belirttiği gibi yetenekli çocuklara yönelik algı ve tutumlar, o çocuklarla geçirilen yaşantılar sonucu da geliştirilebilir. Bu alt problem, üstün yetenekli tanıdığı olan öğretmen adaylarının, bu kişilerle yaşantı geçirmiş oldukları ve en azından öğrencilerin özellikleri hakkında bilgi sahibi oldukları ve özelliklerine uygun bakış açısı geliştirdikleri görüşünden yola çıkarak araştırma kapsamına alınmıştır. Ancak her iki grubun da benzer metaforlar ürettikleri görülmüştür.

Bu çalışma, öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuklara yönelik varolan algılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma sonuçları, üstün yetenekli çocuklara yönelik eksik bilgilerinden ya da bu çocuklarla yaşantı eksikliğinden kaynaklı “yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan bireyler” kategorisinde belirttikleri gibi, çocukların geliştirilmesi konusunda fazla bir şey yapılamayacağı bakış açısına sahip adayların mesleğe başlamadan önce algılarını iyileştirme yönünde kullanılabilir. Bu amaçla farklı bakış açılarına sahip öğretmen adaylarına yönelik, üstün yetenekli çocukların özelliklerine ve bu çocuklara nasıl yaklaşılması gerekliliği konusunda geliştirilecek psiko-eğitsel programlar düzenlenebilir.

Sonuç olarak bu çalışma öğretmen adaylarının mesleki yıllarında karşılaşacakları üstün yetenekli öğrencilere ilişkin algı ve düşünceleri hakkında ipuçları vermesi açısından önemlidir. Henüz meslek hayatına başlamadan öğretmen adaylarının, bu çocuklara ilişkin çoğunluğun sorumluluklarının bilincinde bir bakış açısına sahip olmaları sevindiricidir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı ve tutumlarını ortaya koyacak farklı nitelikteki araştırmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKÇA

- ALBION, P.R. ve ENTMER, P.A. (2002). "Beyond the Foundation. The Role of Vision and Belief in Teachers Preparation for Integration of Technology", *TechTrends*, 46, 5, s. 34-38.
- ARNETTE, R. C. (1999). "Metaphorical Guidance: Administration as Building and Renovation", *Journal of Educational Administration*, 37, 1, s. 80-89.
- AUBUSSON, P. (2002). "Using Metaphor to Make Sense and Build Theory in Qualitative Analysis", *The Qualitative Report*, 7, 4, s. 24-37.
- CHAN, D.W. (2000). "Exploring Identity Cation Procedures of Gifted Students by Teacher Ratings: Parent Ratings and Student Self-Reports in Hong Kong", *High Ability Studies*, 11, 1, s. 69-82.
- CLARK, B. (1997). *Growing up Gifted. Developing the Potential of Children at Home and at School* (5th ed.). Upper Saddle River NJ: Merrill.
- CLINE, S. ve SCHWARTZ, D.(1999). *Diverse popüllations of Gifted Children*. Upper saddle River. NJ: Prentice-Hall.
- CLİNKENBEARD, P.R. ve KOLLHOFF, P.B. (2001). "Ten Suggestions for Including Gifted Education in Preservice Teacher Education", *The Teacher Educator*, 36, 3, s. 214-216.
- CURTİS, J. (2005). *Preservice Teacher' Attitudes Toward Gifted Students and Gifted Education*, Degree of Doctoral Thesis: USA. Columbia University (Online). Retrieved May 25. 2009 from <http://www.proquest.um.com>
- DAVIS, G. ve RIMM, S. (1998). *Education of the Gifted and Talented* (4th ed.). Engleweed Cliffs N.J: Prentice-Hall.
- ESPOSİTO, C. (1999). "Learning in Urban blight: School Climate and its Effects on the School Performance of Urban, Minority, Low-income Children", *School Psychology Review*, 28, 3, s. 365-377.
- GALLOWAY, B. ve PORATH, M. R. (1997). Parent and Teacher Views of Gifted Children's Social Abilities. 20,(2), 14-21. Retrieved May 02. 2009 from <http://ebsco.com>.
- GEAKE, J.G. ve GROSS, M.U. (2008). Teachers' Negative Affect Toward Academically Gifted Students: An Evolutionary Psychological Study. *Gifted Child Quarterly*, 52; 217-231. Retrieved June 01. 2009 from <http://gcq.sagepub.com/cgi/content/abstract/52/3/217>
- GEROW, J. BORDENS, K. ve BLANCHE-PAYNE, E. (2007). *General Psychology with Spotlights on Diversity*. NV: Bent Tree Press.
- GOODWİN, A. L. (2002). "The Case of One Child: Making the Shift from Personal Knowledge to Professionally Informed Practice", *Teaching Education*, 13 2, s. 137-154.
- GİR MEN, P. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları, Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- HOOGVEEN, L., HELL, J. G. V. ve VERHOEVEN, L. (2005). "Teacher Attitudes Toward Academic Acceleration and Accelerated Students", *Journal for the Education of the Gifted*, 29, 1; ProQuest Central s. 30
- MAKER, J.N. ve NİELSON, A.B. (1996). *Curriculum Development and teaching Strategies Gifted Students*. (2. Ed): Pro-Ed, Austin, Tex.
- MEGAY-NESPOLİ, K. (2001). "Beliefs and Attitudes of Novice Teachers Regarding Instruction of Academically Talented Learners", *Roepers Review*, 23, s. 178-182.
- MORRIS, S.K. (1987). "Student Teachers' Attitudes Toward Gifted Students", *The Creative Child and Adult Quarterly*, 12, 2, s. 112-114.
- MOSER, K. S. (2000). Metaphor Analysis in Psychology-Method, Theory, and Fields of Application. *Forum: Qualitative Research*. 1 (2). (Online). Retrieved February 20. 2009 from <http://www.qualitative-research.net/fqs-texte/2-00/2-00moser-e.pdf>.
- NEUMEİSTER, K.L.S., ADAMS, C.M., PİERCE, R.L. ve CASSİDY, J.C. (2007). "Fourth-Grade Teachers' Perceptions of Giftedness: Implications for Identifying and Serving Diverse Gifted Students", *Journal for the Education of the Gifted*, 30, 4, s. 479. (Online). Retrieved on 01.06. 2009. <http://www.qualitative-research.net/fqs-texte>.
- OKTAY, A. (2004). Eğitimimiz Nasıl Olmalı? *Bence Biz. Üstün Yetenekli Çocuk Görüşleri Kitabı*. (Ed. M.Ruhi Şirin): İstanbul. Çocuk Vakfı Yayınları
- PALLADINO, C. (2008). *Teachers' Perspectives on Educating the Gifted Learner Within the Regular Education Classroom*, Degree of Doctoral Thesis: Walden University. Retrieved May 20. 2009 from <http://www.proquest.um.com>
- RAO, S. ve LİM, L. (1999). Beliefs and Attitudes of Pre-service Teachers Towards Teaching Children with Disabilities. *The 123rd Annual Conference of the American Association on Mental Retardation*: New Orleans, LA .
- SILVERMAN, L. (2000). "Characteristics of Giftedness. *Gifted Development*." Retrieved February 11. 2009 from www.gifteddevelopment.com.

- SUMREUNGWONG, U. (2003). *Preservice Elementary Teachers' Attitudes toward the Characteristics and Needs of Gifted Children*, Dissertation Thesis: USA. Retrieved February 11, 2009 from <http://www.proquest.um..com>
- Tebliğler Dergisi. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığı Bilim Ve Sanat Merkezi Yönergesi*: Ankara, Cilt No:70. Sayı: 2593.
- UZUN, M. (2004). *Üstün Yetenekli Çocuklar El kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- TOMLINSON, C. (1996). "Good Teaching for One And All: Does Gifted Education Have an Instructional Identity?", *Journal for the Education of the Gifted*, 20, s. 155-174.
- VANTASSEL-BASKA, J. (1992). *Planning Effective Curriculum for Gifted Learners*. Denver, CO: Love Publishing.
- WINEBRENNER, S. (2000). "Gifted Students Need an Education, Too", *Educational Leadership*, 17, s. 52-56.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- WOOD, E. F., ve FLODEN, R. E. (1990). Where Teacher Education Students Agree: Beliefs Widely Shared Before Teacher Education. (*ERIC Document Reproduction Service No. ED 331781*)